

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА
ШЕВЧЕНКА**

**Навчально-науковий інститут публічного управління та
державної служби**

Кафедра глобальної та національної безпеки

**МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ
БЕЗПЕКИ**

(Методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни)

галузь знань: 25 «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону»
спеціальність 256 «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)»
освітній рівень перший (бакалаврський)
освітня програма Урядування у сфері національної безпеки
вид дисципліни обов'язкова

УДК 351.746.1 (477) (075.8)

Схвалено Науково-методичною радою Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Протокол № 9 від 7 лютого 2024 р.

Л.М. Шипілова, кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри глобальної та національної безпеки ННІ ПУДС

Механізми забезпечення політичної безпеки (методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни) здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальність 256 «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)», освітня програма «Урядування у сфері національної безпеки» / Шипілова Л.М. – К., 34 с.

Рецензенти:

Смолянук Володимир Федорович, доктор політичних наук, професор, головний науковий співробітник Воєнної академії імені Євгенія Березняка

Клименко Наталія Григорівна, доктор наук державного управління, доцент, професор кафедри глобальної та національної безпеки ННІ ПУДС КНУ імені Тараса Шевченка

У методичних рекомендаціях викладено загальні вимоги до вивчення дисципліни «Механізми забезпечення політичної безпеки» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальність 256 «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)», освітня програма «Урядування у сфері національної безпеки».

У виданні розкриваються суть, форми, способи, методи та принципові особливості забезпечення політичної безпеки України, які вивчаються у межах навчальної дисципліни «Механізми забезпечення політичної безпеки». Розраховано на здобувачів закладів вищої освіти.

УДК 351.746.1 (477) (075.8)

© Шипілова Л.М. 2024 р.

Навчально-науковий інститут
публічного управління та державної
служби КНУ імені Тараса Шевченка

Вступ	4
1. Концепція навчальної дисципліни «Механізми забезпечення політичної безпеки»	5
2. Анотація навчальної дисципліни	6
3. Завдання (навчальні цілі)	6
4. Результати навчання за дисципліною	8
5. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання	13
6. Форми оцінювання студентів	15
6.1. Організація оцінювання	16
6.2. Шкала відповідності	17
7. Тематичний план лекцій, семінарських і практичних занять	18
7.1. Семінарські та практичні заняття	19
8. Модульні питання з дисципліни «Механізми забезпечення політичної безпеки»	26
9. Теми рефератів з дисципліни «Механізми забезпечення політичної безпеки»	26
10. Перелік питань до іспиту дисципліни «Механізми реагування на загрози в політичній сфері»	28
11. Самостійна робота студент	30
12. Рекомендована література	32

Динамічність процесів, які відбуваються в світі, війна росії проти України, трансформація світового політичного і економічного простору, суперечливість процесів і наслідки глобалізації здійснюють суттєвий вплив на забезпечення національної безпеки України загалом і на окремі сфери, зокрема.

На жаль, Україна перебуває у геополітичному просторі, де політичні, економічні, конфесійні, етнічні та інші суперечності всередині деяких держав та у відносинах між ними, намагання переглянути існуючі кордони, перерозподілити сфери впливу тощо вже призвели до низки конфліктів. І навряд чи є підстави очікувати, що вказана ситуація кардинально зміниться в найближчі десятиріччя, бо навіть ті країни, які прийнято називати демократичними, все більшої уваги приділяють різноманітним аспектам силового компоненту при реалізації своїх національних інтересів.

Окрім того транснаціонального характеру набули такі загрози національній безпеці та міжнародній стабільності як тероризм, незаконна торгівля зброєю, організована злочинність, масова і важко контрольована міграція населення із “гарячих точок” тощо, а в умовах сучасних українських реалій, набула гостроти низка проблем, які лежать у площині захисту територіальної цілісності і суверенітету, матеріальних та духовних цінностей суспільства, збереження генофонду держави, дотримання прав та свобод людини.

Зазначені чинники свідчать про необхідність пошуку шляхів підвищення ефективності державних механізмів забезпечення національної безпеки України. Перед сферою політичної безпеки постали загрози, реагування на які мають застосовуватися дієві механізми реалізації державної політики у сфері забезпеченням національної безпеки.

Саме існування України як суверенної держави, її цілісність та прогресивний розвиток неможливі без розробки та впровадження системної державної політики з питань забезпечення національної безпеки. Основним механізмом її реалізації є публічне управління у сфері забезпечення

національної безпеки. Тому вивчення студентами основ державної політики з питань політичної безпеки та інструментів її реалізації в межах функціонування системи національної безпеки, а також застосування ефективних засобів, способів, методів її забезпечення є надзвичайно актуальним завданням на сьогодні.

1. Концепція навчальної дисципліни

«Механізми забезпечення політичної безпеки»

Вибір дисципліни «Механізми забезпечення політичної безпеки» здійснює навчальний заклад згідно з бакалаврською програмою за спеціальністю «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)».

Мета навчальної дисципліни - забезпечення студентів систематизованими знаннями щодо теоретичних основ державної політики з питань політичної безпеки України та механізмів реалізації державної політики забезпечення політичної безпеки України.

Після опанування дисципліни слухач повинен:

Знати: теоретичні основи державної політики з питань політичної безпеки України; особливості організації системи забезпечення політичної безпеки країни та механізмів реалізації державної політики забезпечення політичної безпеки України.

Вміти: застосовувати основні положення нормативно-правових актів, що регламентують діяльність органів державної влади у сфері забезпечення політичної безпеки; систематизувати вплив різного роду деструктивних чинників на ефективність реалізації національних інтересів у політичній сфері; оцінювати ефективність державного механізму реагування на загрози національним інтересам України в політичній сфері, аналізувати та досліджувати процеси та ситуації, тенденції та зміни внутрішньо-та зовнішньополітичної обстановки в Україні використовувати отриману інформацію в процесі державного управління забезпеченням політичної безпеки України; обирати необхідні до цілей та завдань дослідження загроз національній безпеці у політичній сфері.

Володіти елементарними навичками: застосовування основних положень нормативно-правових актів, що регламентують діяльність органів державної влади щодо забезпечення безпеки України у політичній сфері; навичками аналізу загроз політичній безпеці України, застосовування методів державного реагування на загрози внутрішньо- та зовнішньополітичній

безпеці.

2. Анотація навчальної дисципліни

Дисципліна «Механізми забезпечення політичної безпеки» має міждисциплінарний характер, оскільки інтегрує відповідно до свого предмета знання з інших освітніх і наукових дисциплін: філософських, юридичних, економічних, воєнних, політологічних, соціологічних, екологічних та ін.

Дисципліна «Механізми забезпечення політичної безпеки» знайомить студентів з теоретичними основами державної політики з питань політичної безпеки України та особливостями механізмів реалізації державної політики забезпечення політичної безпеки України. Детальна увага приділяється системним аспектам державного регулювання національної політичної безпеки; реалізації державної політики забезпечення внутрішньо-та зовнішньополітичної безпеки та діяльності органів державної влади щодо реагування на загрози внутрішньо-та зовнішньополітичній безпеці.

3. Завдання (навчальні цілі)

Надати студентам систему знань щодо теоретичних основ забезпечення політичної безпеки, на яких ґрунтується забезпечення політичної безпеки та розуміти основні характеристики політико-управлінської діяльності щодо застосування механізмів реагування на загрози реалізації державної політики забезпечення політичної безпеки України, як передумови формування у них вмінь і навичок, необхідних для здійснення заходів щодо управління забезпеченням політичної безпеки через професійну діяльність, а також розробки та здійснення в межах своєї професійної компетенції науково обґрунтованих заходів для попередження й нейтралізації викликів і загроз національним інтересам України в сучасних умовах державотворення.

Дисципліна згідно з вимогами Стандарту вищої освіти за спеціальністю 256 «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)» галузі знань 25 «Воєнні науки, національна безпека, безпека

державного кордону» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти дисципліна «Урядування у сфері національної безпеки» забезпечує набуття здобувачами освіти наступних компетентностей:

Назва компетентності	Код компетентності
<i>Загальні компетентності</i>	
Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	ЗК-3
Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	ЗК-7
<i>Фахові компетентності</i>	
Здатність аналізувати виклики та загрози національній безпеці за напрямками професійної діяльності, синтезувати інформацію щодо розроблення та реалізації елементів стратегій у визначальних сферах національної безпеки (політичній, економічній, соціальній, гуманітарній).	ФК-2
Здатність використовувати знання щодо ролі, місця та призначення політичних та безпекових інститутів України для ефективного здійснення заходів при виконанні обов'язків з питань забезпечення національної безпеки	ФК-3
Здатність здійснювати моніторинг зовнішньої та внутрішньої політики держави у контексті забезпечення національної безпеки, готувати пропозиції щодо підвищення її ефективності.	ФК-14

4. Результати навчання за дисципліною

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)	Методи викладання які навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни

Код	Результат навчання			
	знати:			
1.1	принципи та підходи щодо забезпечення політичної безпеки, принципи формування та реалізації публічної політики у сфері політичної безпеки	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, модульна контрольна робота, презентація самостійного дослідження, іспит	5
1.2	завдання і функції держави з забезпечення політичної безпеки		Усні доповіді, дискусії, модульна контрольна робота, презентація самостійного дослідження, іспит	5
1.3	особливості політико-управлінської діяльності щодо забезпечення національної безпеки	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, модульна контрольна робота, іспит	5
1.4	організацію системи забезпечення політичної безпеки країни	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, модульна контрольна робота, презентація самостійного дослідження, іспит	5
1.5	правові засади державної політики з питань забезпечення політичної безпеки України	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, модульна контрольна робота, презентація самостійного	6

			дослідження, іспит	
1.6	виклики та загрози політичній безпеці України в сучасних умовах державотворення			6
1.7	сутність діяльності інститутів громадянського суспільства як суб'єктів забезпечення національної безпеки.	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, іспит	6
1.8	технології та стратегії дестабілізації суспільно-політичної системи	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, модульна контрольна робота, презентація самостійного дослідження, іспит	6
	вміти:			
2.1	застосовувати основні положення нормативно-правових актів, що регламентують діяльність органів державної влади у сфері забезпечення політичної безпеки; України	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, іспит	6
2.2	оцінювати ефективність державного механізму реагування на загрози національним інтересам України в політичній сфері	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, іспит	6

2.3	аналізувати та досліджувати процеси та ситуації, тенденції та зміни внутрішньо- та зовнішньополітичної обстановки в Україні	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, іспит	7
2.4	використовувати отриману інформацію в процесі державного управління забезпеченням політичної безпеки	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, модульна контрольна робота, презентація самостійного дослідження, іспит	6
2.5	обирати необхідні до цілей та завдань дослідження загроз національній безпеці у політичній сфері.	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, іспит	7
2.6	використовувати механізми забезпечення політичної безпеки в контексті забезпечення національної безпеки	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, іспит	6
	комунікація:			
3.1	використовувати інформаційні інтернет-ресурси у тому числі іноземні джерела при проведенні самостійних досліджень та презентації їх результатів у вигляді	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження	3

	доповідей, повідомлень, презентацій тощо			
3.2	презентувати результати проведених досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, презентацій тощо	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження	3
3.3	вести полеміку стосовно питань підвищення ефективності механізмів забезпечення політичної безпеки	Семінари, самостійна робота	Дискусії	3
	автономність та відповідальність:			
4.1	самостійно шукати та критично опрацьовувати літературу щодо концептуальних основ забезпечення політичної безпеки, вільно володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, модульна контрольна робота, презентація самостійного дослідження, іспит	3
4.2	вирішувати самостійно комплексні завдання, пов'язанні із забезпеченням політичної безпеки та реалізацією національних інтересів	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, модульна контрольна робота, презентація самостійного дослідження	3
4.3	нести відповідальність за	Семінари,	Усні доповіді,	3

достовірність та політико-ідеологічну незаангажованість при проведені досліджень щодо забезпечення політичної безпеки	самостійна робота	дискусії, презентація самостійного дослідження	
---	-------------------	--	--

5. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання	Результати навчання дисципліни											
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	2.1	2.2	2.3	2.4
ПРН-10. Вміти аналізувати виклики та загрози національній безпеці за напрямками професійної діяльності та синтезувати інформацію щодо розроблення та реалізації стратегій у визначальних сферах національної безпеки (політичній, економічній, соціальній, гуманітарній).		+	+	+		+		+	+	+	+	+
ПРН-11. Вміти пояснювати роль, місце та призначення		+	+	+	+	+	+	+				+

політичних та безпекових інститутів України для ефективного здійснення заходів при виконання обов'язків з питань забезпечення національної безпеки.													
ПРН-21. Вміти оцінювати вплив глобальних проблем і трансформацій геополітичного та гео економічного простору на національну безпеку, здійснювати моніторинг зовнішньої та внутрішньої політики держави у контексті забезпечення національної безпеки та готувати пропозиції щодо підвищення її ефективності.	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	

Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (продовження)

Програмні результати навчання	Результати навчання дисципліни
--------------------------------------	---------------------------------------

	2.5	2.6	2.7	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3
ПРН-10. Вміти аналізувати виклики та загрози національній безпеці за напрямками професійної діяльності та синтезувати інформацію щодо розроблення та реалізації стратегій у визначальних сферах національної безпеки (політичній, економічній, соціальной, гуманітарній).	+	+		+	+		+	+	
ПРН-11. Вміти пояснювати роль, місце та призначення політичних та безпекових інститутів України для ефективного здійснення заходів при виконання обов'язків з питань забезпечення національної безпеки.	+	+			+	+			+
ПРН-21. Вміти оцінювати вплив глобальних проблем і трансформацій геополітичного та гео економічного простору на національну безпеку, здійснювати моніторинг зовнішньої та внутрішньої політики держави у контексті забезпечення національної безпеки та готувати пропозиції щодо підвищення її ефективності.	+	+			+		+	+	+

6. Форми оцінювання студентів

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема *оцінювання теоретичної підготовки* – результати навчання (знання 1.1 – 1.8), що складає 25 % від загальної оцінки за семестр та *оцінювання практичної підготовки* – результати навчання (вміння 2.1 – 2.7; комунікація 3.1 – 3.3; автономія 4.1 – 4.3), що складає 75 % загальної оцінки за семестр.

– *семестрове оцінювання (MAX – 60 балів / MIN – 32 балів):*

1. Усне опитування, доповнення, дискусія (РН 1; 2; 3) – 20 балів / 10 балів;
2. Модульна контрольна робота (РН 1; 2.1-2.4; 4) – 10 балів / 8 балів;
3. Індивідуальна самостійна робота (реферат) (РН 1; 2; 3; 4) – 10 балів / 8 балів.

У разі відсутності на семінарському занятті студент має відпрацювати завдання на семінар в письмовій формі.

Перескладання семестрового контролю з метою покращення позитивної оцінки не допускається.

– *заключне оцінювання (MAX – 40 балів / MIN – 24 бали):* формою заключного оцінювання є іспит. Формою проведення іспиту є письмова робота із завданнями різного рівня складності. У письмовій роботі оцінюються результати навчання 1.1 – 1.3; 2.1 – 2.4; 3.1 – 3.2; 4.1 – 4.3. Максимальна кількість балів, яка може бути отримана студентом під час іспиту, становить 40 балів.

– *підсумкове оцінювання:* підсумкова оцінка визначається як сума оцінок (балів) за всіма успішно оціненими результатами навчання під час семестру (оцінки нижче мінімального порогового рівня до підсумкової оцінки не додаються) та оцінки, отриманої під час іспиту. Максимальна кількість балів, яка може бути отримана студентом, становить 100 балів.

6.1. Організація оцінювання

Семестрове оцінювання: оцінювання здійснюється впродовж семестру усіх видів робіт, включаючи опитування, самостійну роботу, виконання і

презентацію індивідуальної самостійної роботи.

1. Модуль 1: усна доповідь на семінарі, доповнення, участь в дискусіях, модульна контрольна робота (*Min.* – 8 балів, *Max.* – 10 балів).

2. Модуль 2: усна доповідь на семінарі, доповнення, участь в дискусіях, самостійна робота (реферат) (*Min.* – 8 балів, *Max.* – 10 балів).

	ЗМ1	ЗМ2	Модульна контрольна робота	Індивідуальн а самостійна робота	Іспит	Підсумков а оцінка
Мінімум	10	10	8	8	24	60
Максимум	20	20	10	10	40	100

Екзаменаційне оцінювання відбувається в письмовій формі. Білет складається з 2 питань, кожне з яких оцінюється за шкалою 20 балів, що в загальному підсумку дає 40 балів за іспит. Студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше 36 балів. Для допуску до іспиту обов'язковим є виконання і презентація індивідуальної самостійної роботи (реферату).

Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за іспит не може бути меншою 24 балів. У випадку, коли студент на іспиті набрав менше 24 балів, вони не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час навчального періоду). В екзаменаційній відомості у колонці «бали за іспит/ екзамен» ставиться «0», а в колонку «підсумкова оцінка з дисципліни» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру. Рекомендований мінімум допуску до іспиту – 36 балів. Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестр (мінімум 36, максимум 60 балів) та екзаменаційної роботи (мінімум 24, максимум 40 балів).

6.2. Шкала відповідності

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74

Незадовільно з можливістю повторного складання / Fail	0-59
--	------

7. Тематичний план лекцій, семінарських і практичних занять

№ теми	Назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Семінарськ і/Практич ні заняття	Самостійн а робота
Змістовий модуль 1 Основи державної політики з питань політичної безпеки України				
1	Тема 1 Політична безпека України як наукова і практична проблема державного управління	2	1	4
2	Тема 2 Феномен геополітики та еволюція геопростору	2	1	4
3	Тема 3. Завдання і функції держави з забезпечення політичної безпеки	2	2	4
4	Тема 4. Організація системи забезпечення політичної безпеки країни	2	2	4
5	Тема 5. Правові засади державної політики з питань забезпечення політичної безпеки України	4	2	4
6	Тема 6. Виклики та загрози внутрішньополітичній безпеці України в сучасних умовах державотворення	2	2	4
7	Тема 7. Виклики та загрози зовнішньополітичній безпеці України в сучасних умовах державотворення	2	2	4
	<i>Модульна контрольна робота</i>		1	5
Змістовий модуль 2 Реалізація державної політики забезпечення політичної безпеки України				
8	Тема 8 Державне регулювання національної політичної безпеки	2	1	4
9	Тема 9 Технології та стратегії дестабілізації суспільно-політичної системи	2	/4	5

10	Тема 10 Діяльність органів державної влади щодо реагування на загрози внутрішньополітичній безпеці	2	2	4
11	Тема 11. Реалізація державної політики забезпечення зовнішньополітичної безпеки України	2	2	4
12	Тема 12. Воєнна безпека як об'єкт державної політики	4	2	4
13	Тема 13 Оцінювання ефективності державного механізму реагування на загрози національним інтересам України в політичній сфері	2	2	5
	Індивідуальна самостійна робота (реферат)		1	5
	Всього	30	22/4	64

Загальний обсяг – 120 год., в тому числі:

лекції – 30 год.

практичні заняття – 4 год.

семінарські заняття – 22 год.

самостійна робота – 64 год.

7.1. Семінарські та практичні заняття

Семінарське заняття № 1. Тема Політична безпека України як наукова і практична проблема державного управління

План проведення заняття:

1. Еволюція різних епох щодо інтересу до теорії держави
2. Поняття феномену «політична безпека»

1. Обговорення питань, які студенти мають підготувати під час самостійної роботи:

1. Еволюція різних епох щодо інтересу до теорії держави, поглядів і підходів до розуміння її суті та призначення.
2. В чому полягає специфіка визначення поняття «політична безпека».
3. Інституціоналізація права на захист – в чому полягає її особливість.

4. Обґрунтуйте, чому політична безпека залишається актуальною у сучасному міжнародному середовищі.

Семінарське заняття № 2. Тема Феномен геополітики та еволюція геопростору

План проведення заняття

1. Виникнення теорії геополітики та її зміст
2. Геополітичні системи міжнародних відносин та історичні форми воєнної глобалізації

Обговорення питань, які студенти мають підготувати під час самостійної роботи:

1. Сучасна цивілізація, головні періоди, які визначають характер та зміст міжнародного укладу упродовж історії
2. Сутнісні характеристики держави
3. Специфіка глобальних конфліктів, в чому полягають їхні особливості

Семінарське заняття № 3. Тема: Завдання і функції держави з забезпечення політичної безпеки

План проведення заняття

1. Суб'єкти забезпечення політичної безпеки держави
2. Державна політика у сфері забезпечення політичної безпеки

Обговорення питань, які студенти мають підготувати під час самостійної роботи:

1. Суб'єкти забезпечення політичної безпеки держави, особливості їх діяльності
2. Мета державної політики у сфері забезпечення політичної безпеки в системі національної безпеки України
3. Поняття «влада» та його класифікація
4. В чому полягають особливості «політичної влади» та «легітимної влади»
5. Політичні партії, їх роль у політичній організації сучасного демократичного суспільства

Семінарське заняття № 4. Тема Організація системи забезпечення політичної безпеки країни

План проведення заняття

1. Основні завдання політичної безпеки
2. Основні функції політичної безпеки

Обговорення питань, які студенти мають підготувати під час самостійної роботи:

1. Реалізація основних завдань політичної безпеки в контексті забезпечення національної безпеки
2. Основні функції політичної безпеки
3. Механізми політичної безпеки (правовий, організаційний механізми, механізм виборів, фінансовий механізм, інформаційний механізм, переговорний механізм тощо).
4. Кризові ситуації, які виникають у політичній сфері, які генерують нові загрози в інших сферах (економічній, соціальній та гуманітарній)

Семінарське заняття № 5. Тема Правові засади державної політики з питань забезпечення політичної безпеки України

План проведення заняття

1. Проблема політичної стабілізації суспільства
2. Прийняття політичних рішень в контексті прогресивного розвитку суспільства та безпеки держави

Обговорення питань, які студенти мають підготувати під час самостійної роботи:

1. Концепція «циркуляції еліт» В. Парето
2. Інституційний підхід до розуміння проблеми політичної стабільності суспільства С.Хантінгтона
3. Концепції Д. Ростоу та Г.О. Доннелла щодо рівня стабільності /або нестабільності/ політичної системи
4. Етапи прийняття політичних рішень
5. Закон України “Про національну безпеку України” та його роль у

визначенні основних засад державної політики

6. Принципи, процеси та закономірності у процесі розробки та прийняття політичних рішень

Семінарське заняття № 6. Тема: Виклики та загрози внутрішньополітичній безпеці України в сучасних умовах державотворення

План проведення заняття

1. Національна система формування та пошуку балансу інтересів людини, суспільства та держави
2. Політико-правова організація системи забезпечення безпеки: загрози внутрішнього середовища держави і суспільства

Обговорення питань, які студенти мають підготувати під час самостійної роботи:

1. Принципи побудови системи формування пошуку балансу інтересів людини, суспільства та держави.
 2. Причини невідповідності змісту заяв та документів реальній політиці з питань національної безпеки.
 3. Загрози соціального характеру та їх модифікація як відображення процесу суспільного розвитку.
 4. Причини внутрішньополітичної нестабільності в Україні
 5. Система внутрішньої безпеки держави України та її взаємопов'язані підсистеми.
6. Джерело загроз незалежності України.

Семінарське заняття № 7. Тема Виклики та загрози зовнішньополітичній безпеці України в сучасних умовах державотворення

План проведення заняття

1. Підходи до передбачення характеру зовнішньо-політичних відносин.
2. Безпека в зовнішній політиці України

Обговорення питань, які студенти мають підготувати під час самостійної роботи:

1. Основні напрями зовнішньої політики держав на сучасному етапі цивілізаційного розвитку.
2. Актуальні загрози національній безпеці України у зовнішньополітичній сфері.
3. Цілі, завдання, механізми захисту національних інтересів України у зовнішньополітичній сфері.
4. Визначення геостратегічних імперативів держави
5. Особливості динаміки загальних змін зовнішнього середовища на глобальному рівні.
6. Пріоритетні напрями зовнішньополітичної діяльності України

Семінарське заняття № 8. Тема: Державне регулювання національної політичної безпеки

План проведення заняття

1. Політична влада, сутність і зміст
2. Держава як вища форма політичної влади

Обговорення питань, які студенти мають підготувати під час самостійної роботи:

1. Поняття «політична влада» як один з найважливіших проявів влади
2. Особливості політичної влади
3. Лідерство і легітимізація політичної влади
4. Ресурси політичної влади, види її легітимації
5. Поняття «правова держава»
6. Поняття політичної партії, його роль у політичній організації сучасного демократичного суспільства.
7. Формування громадянського суспільства та його роль у політичній організації сучасного демократичного суспільства.

Практичне заняття № 9. Тема: Технології та стратегії дестабілізації суспільно-політичної системи

План проведення заняття

1. **Чинники впливу на суспільно-політичну стабільність:** внутрішньо- та

зовнішньополітичні аспекти

2. «Класичні» моделі створення ситуації політичної та економічної нестабільності

Обговорення питань, які студенти мають підготувати під час самостійної роботи:

1. Підтримка внутрішньої суспільно-політичної стабільності
2. Зовнішньополітичні аспекти суспільно-політичної стабільності
3. Сутність понять «революція», «дестабілізація», «загрози суспільно-політичній стабільності», «стабілізація», «методи державного реагування на загрози національній безпеці» та їх характеристики
4. Технології дестабілізації політичної та економічної систем як інструменту міждержавного протиборства
5. Соціальне насильство та засоби впливу на суспільство
6. «Класична» модель створення ситуації економічної нестабільності
7. «Класичні» моделі створення ситуації політичної нестабільності.
8. Модель політичної дестабілізації «зовнішнє управління результатами виборів»

Семінарське заняття № 10. Тема: Діяльність органів державної влади щодо реагування на загрози внутрішньополітичній безпеці

План проведення заняття

1. Внутрішньополітична сфера як динамічна система
2. Закономірності розвитку внутрішньополітичної сфери

Обговорення питань, які студенти мають підготувати під час самостійної роботи:

1. Внутрішня політика – діяльність державних органів щодо збереження існуючого суспільно-політичного ладу.
2. Основні напрями державної політики у внутрішньополітичній сфері.
3. Суспільно-політична стабільність та її особливості.
4. Характеристики нестабільності політичного життя суспільства.
5. Класифікація закономірностей розвитку внутрішньополітичної сфери.

6. Особливості функціонування внутрішньополітичної сфери суспільства та держави.

Семінарське заняття № 11. Тема: Реалізація державної політики забезпечення зовнішньополітичної безпеки України

План проведення заняття

1. Зовнішньополітична сфера як координатор у сфері міжнародних відносин.
2. Державна політика забезпечення зовнішньополітичної безпеки України

Обговорення питань, які студенти мають підготувати під час самостійної роботи:

1. Принципи реалізації Стратегії зовнішньополітичної діяльності України
2. Сучасний стан міжнародних відносин – виклики для України
3. Цілі зовнішньополітичної діяльності України
4. Напрями зовнішньополітичної діяльності України
5. Зовнішньополітична діяльність щодо запобігання загроз російської федерації
6. Європейська та Євроатлантична інтеграція
7. Види та типи міжнародних відносин

Семінарське заняття № 12. Тема: Воєнна безпека як об'єкт державної політики

План проведення заняття

3. Стратегія воєнної безпеки України як механізм забезпечення безпеки суспільства і держави
4. Система воєнної безпеки як складова Системи забезпечення національної безпеки

Обговорення питань, які студенти мають підготувати під час самостійної роботи:

1. Нормативно-правова база забезпечення воєнної безпеки
2. Компоненти системи воєнної безпеки
3. Основні завдання державної політики у сфері воєнної безпеки
4. Процес реалізації державної політики щодо забезпечення воєнної безпеки

Семінарське заняття № 13. Тема: Оцінювання ефективності державного механізму реагування на загрози національним інтересам України в політичній сфері

План проведення заняття

1. Державний механізм реагування на загрози національним інтересам України в політичній сфері
2. Особливості державної політики України
3. Роль громадянського суспільства у формуванні механізму реагування на загрози національним інтересам України

Обговорення питань, які студенти мають підготувати під час самостійної роботи:

1. Предмет аналізу та прогнозування при оцінюванні державної політики
2. Особливості державної політики України
3. Чинники, які здійснюють вплив на державну політику України.
4. Роль системи державного управління національною безпекою в реалізації державної політики
5. Першочергові завдання державної політики України в середньо- та довгостроковій перспективі
6. Вплив інститутів громадянського суспільства на державну політику національної безпеки

8. Модульні питання

з дисципліни «Механізми забезпечення політичної безпеки»

1. Розкрийте зміст поняття легітимність політичної влад
2. З'ясуйте структурні елементи політичної влади.
3. Розкрийте зміст поняття легітимність політичної влади
4. Інституціоналізація права на захист – в чому полягає її особливість
5. Обґрунтуйте, чому політична безпека залишається актуальною у сучасному міжнародному середовищі
6. Специфіка глобальних конфліктів, в чому полягають їхні особливості
7. В чому полягають сутнісні характеристики держави
8. Суспільно-політична стабільність та її особливості

9. Мета державної політики у сфері забезпечення політичної безпеки в системі національної безпеки України
10. Поняття «влада» та його класифікація
11. Що таке джерела, ресурси та засоби політичної влади?
12. Які особливості політичної влади в Україні?
13. Суб'єкти забезпечення політичної безпеки держави, особливості їх діяльності
14. Політичні партії, їх роль у політичній організації сучасного демократичного суспільства
15. В чому полягають особливості «політичної влади» та «легітимної влади»
16. Кризові ситуації, які виникають у політичній сфері
17. Основні функції політичної безпеки
18. Закон України «Про національну безпеку України» та його роль у визначенні основних засад державної політики
19. Принципи побудови системи формування пошуку балансу інтересів людини, суспільства та держави
20. Пріоритетні напрями зовнішньополітичної діяльності України

9. Темы рефератів

З дисципліни «Механізми забезпечення політичної безпеки»

1. Еволюція різних епох поглядів, підходів до розуміння суті та призначення держави
2. Політичне життя і владні відносини.
3. Легітимність влади як соціальна проблема.
4. Реалізація влади в демократичному суспільстві.
5. Концепції походження та сутності політичної влади.
6. Реалізація влади в демократичному суспільстві.
7. Геополітичні системи міжнародних відносин
8. Історичні форми воєнної глобалізації
9. Громадські об'єднання. Громадянське суспільство.
10. Механізми впливу правлячої партії на політику держави.
11. Особливості глобальних конфліктів в сучасному світі
12. Державна політика у сфері забезпечення політичної безпеки в системі національної безпеки України

13. Політичні партії, їх роль у політичній організації сучасного демократичного суспільства
14. Механізми політичної безпеки на сучасному етапі державотворення
15. Роль громадських організацій в системі політичної безпеки
16. Проблема політичної стабілізації суспільства
17. Принципи, процеси та закономірності у процесі розробки та прийняття політичних рішень
18. Причини внутрішньополітичної нестабільності в Україні
19. Загрози соціального характеру та їхній вплив на процес суспільного розвитку
20. Джерело загроз незалежності України: зовнішні та внутрішні чинники.
21. Основні напрями зовнішньої політики України на сучасному етапі цивілізаційного розвитку
22. Пріоритетні напрями зовнішньополітичної діяльності України
23. Формування громадянського суспільства та його роль у політичній організації сучасного демократичного суспільства
24. Моделі створення ситуації політичної та економічної нестабільності
25. Зовнішньополітичні аспекти **суспільно-політичної стабільності**
26. Особливості функціонування внутрішньополітичної сфери суспільства та держави
27. Основні завдання державної політики у сфері воєнної безпеки
28. Сучасний стан міжнародних відносин – виклики для України

10. Перелік питань до іспиту

дисципліни «Механізми реагування на загрози в політичній сфері»

1. Специфіка визначення поняття «політична безпека»
2. Підходи до розуміння суті та призначення теорії держави
3. Сутнісні характеристики держави
4. Специфіка глобальних конфліктів, в чому полягають їхні особливості на сучасному етапі
5. Суб'єкти забезпечення політичної безпеки держави, особливості їх діяльності
6. Мета державної політики у сфері забезпечення політичної безпеки в системі національної безпеки України
7. Поняття «влада» та його класифікація

8. В чому полягають особливості «політичної влади» та «легітимної влади»
9. Політичні партії, їх роль у політичній організації сучасного демократичного суспільства
10. Основні завдання політичної безпеки в контексті забезпечення національної безпеки
11. Основні функції політичної безпеки
12. Механізми політичної безпеки
13. Кризові ситуації у політичній сфері, які генерують нові загрози в інших сферах
14. Концепція «циркуляції еліт» В. Парето
15. Інституційний підхід до розуміння проблеми політичної стабільності суспільства С. Хантінгтона
16. Концепції Д. Ростоу та Г.О. Доннелла щодо рівня стабільності /або нестабільності/ політичної системи
17. Етапи прийняття політичних рішень
18. Закон України «Про національну безпеку України» та його роль у визначенні основних засад державної політики
19. Принципи, процеси та закономірності у процесі розробки та прийняття політичних рішень
20. Принципи побудови системи формування пошуку балансу інтересів людини, суспільства та держави.
21. Причини невідповідності змісту заяв та документів реальній політиці з питань національної безпеки.
22. Загрози соціального характеру та їх модифікація як відображення процесу суспільного розвитку.
23. Причини внутрішньополітичної нестабільності в Україні
24. Система внутрішньої безпеки держави України та її взаємопов'язані підсистеми.
25. Джерело загроз незалежності України.
26. Основні напрями зовнішньої політики держав на сучасному етапі цивілізаційного розвитку.
27. Актуальні загрози національній безпеці України у зовнішньополітичній сфері.
28. Цілі, завдання, механізми захисту національних інтересів України у зовнішньополітичній сфері.

- 29.Визначення геостратегічних імперативів держави
- 30.Особливості динаміки загальних змін зовнішнього середовища на глобальному рівні.
- 31.Пріоритетні напрями зовнішньополітичної діяльності України
- 32.Поняття «політична влада» як один з найважливіших проявів влади
- 33.Особливості політичної влади
- 34.Лідерство і легітимізація політичної влади
- 35.Ресурси політичної влади, види її легітимації
- 36.Поняття «правова держава»
- 37.Поняття політичної партії, його роль у політичній організації сучасного демократичного суспільства.
- 38.Формування громадянського суспільства та його роль у політичній організації сучасного демократичного суспільства.
- 39.Підтримка внутрішньої суспільно-політичної стабільності
- 40.Зовнішньополітичні аспекти суспільно-політичної стабільності
- 41.Сутність понять «революція», «дестабілізація», «загрози суспільно-політичній стабільності», «стабілізація», «методи державного реагування на загрози національній безпеці» та їх характеристики
- 42.Технології дестабілізації політичної та економічної систем як інструменту міждержавного протиборства
- 43.Соціальне насильство та засоби впливу на суспільство
- 44.«Класична» модель створення ситуації економічної нестабільності
- 45.«Класичні» моделі створення ситуації політичної нестабільності.
- 46.Модель політичної дестабілізації «зовнішнє управління результатами виборів»
- 47.Внутрішня політика – діяльність державних органів щодо збереження існуючого суспільно-політичного ладу.
- 48.Основні напрями державної політики у внутрішньополітичній сфері.
- 49.Суспільно-політична стабільність та її особливості.
- 50.Характеристики нестабільності політичного життя суспільства.
- 51.Класифікація закономірностей розвитку внутрішньополітичної сфери.
- 52.Особливості функціонування внутрішньополітичної сфери суспільства та держави.
- 53.Принципи реалізації Стратегії зовнішньополітичної діяльності України
- 54.Сучасний стан міжнародних відносин – виклики для України

- 55.Цілі зовнішньополітичної діяльності України
- 56.Напрями зовнішньополітичної діяльності України
- 57.Зовнішньополітична діяльність щодо запобігання загроз російської федерації
- 58.Види та типи міжнародних відносин
- 59.Нормативно-правова база забезпечення воєнної безпеки
- 60.Компоненти системи воєнної безпеки
- 61.Основні завдання державної політики у сфері воєнної безпеки
- 62.Процес реалізації державної політики щодо забезпечення воєнної безпеки
- 63.Предмет аналізу та прогнозування при оцінюванні державної політики
- 64.Особливості державної політики України
- 65.Чинники, які здійснюють вплив на державну політику України.
- 66.Роль системи державного управління національною безпекою в реалізації державної політики
- 67.Першочергові завдання державної політики України в середньо- та довгостроковій перспективі
- 68.Вплив інститутів громадянського суспільства на державну політику національної безпеки

11. Самостійна робота студента

Самостійна робота студентів – один з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від аудиторних навчальних занять.

Головною метою самостійної роботи є закріплення, розширення та поглиблення набутих у процесі аудиторної роботи знань, вмінь та навичок, а також самостійне вивчення та засвоєння нового матеріалу під керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

Питання, що виникають у студентів стосовно виконання запланованих завдань, вирішуються на консультаціях, які проводяться згідно з графіками, затвердженими кафедрою.

Самостійна робота студентів над навчальною дисципліною «Механізми забезпечення політичної безпеки» для спеціальності – «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)» включає такі форми:

- самостійна робота з літературними джерелами з метою кращого засвоєння програмного матеріалу після відвідування лекцій;
- підготовка одного обов'язкового модульного завдання;
- практична підготовка на базах стажування або за місцем роботи та оформлення звіту про виконання практичних завдань (для студентів денної, заочної форм навчання);
- підготовка вибіркового дослідницького завдання - реферату на базі критичного огляду наукових публікацій, розробки пропозицій щодо вирішення актуальних проблем або прогнозів за обраною тематикою;
- презентація результатів виконання вибіркового дослідницького завдання на семінарських заняттях;
- систематизація вивченого матеріалу дисципліни перед іспитом.

Усі завдання самостійної роботи студентів поділяються на обов'язкові та вибіркові, виконуються у встановлені терміни, з відповідною максимальною оцінкою та передбачають певні форми звітності щодо їх виконання. Обов'язкові завдання виконуються кожним без винятку слухачем у процесі вивчення дисципліни, вибіркові завдання є альтернативними.

Після виконання обов'язкових та вибіркових завдань у встановлені терміни слухач звітує викладачеві, а набрані ним бали проставляються у індивідуальному плані слухача і враховуються як кількість балів за поточну успішність в навчальній роботі.

12. Рекомендована література

Основна:

1. Публічне управління у сфері національної безпеки : підручник / Г. П. Ситник, М. Г. Орел ; за ред. Г. П. Ситника. К. : ВПЦ "Київський університет", 2022. 464 с.

2. Публічне управління та адміністрування у сфері національної безпеки: (системні, політичні та економічні аспекти): словник-довідник / С.П. Завгородня, М.Г. Орел, Г.П. Ситник [уклад.] / за заг.ред. Д.В. Неліпи, Є.О.

Романенка, Г.П. Ситника. Київ : Видавець Кравченко Я.О., 2020. 380 с.

3. Ситник Г.П., Зубчик О.А., Орел М.Г., Штельмашенко А.Д. Політико-правове забезпечення публічного управління та адміністрування: підручник / за ред. Г.П.Ситника. Вінниця: ФОП Кушнір Ю.В.,ВПЦ, 2020. 504 с.

4. Державна політика забезпечення національної безпеки України: основні напрямки та особливості здійснення. : монографія / Криштанович М.Ф., Пушак Я.Я., Флейчук М.І., Франчук В.І. Львів : Сполом, 2020. 418 с.

5. Таран Є.І. Генезис системи світового порядку. *Наукові перспективи (Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Медицина», Серія «Педагогіка», Серія «Психологія»)*, № 7, 2022, с. 190-199 .

6. Державна політика забезпечення національної безпеки України: основні напрямки та особливості здійснення. : монографія / Криштанович М.Ф., Пушак Я.Я., Флейчук М.І., Франчук В.І. Львів : Сполом, 2020. 418 с.

7. Зовнішня політика та національна безпека: навчальний посібник / Г. П. Ситник, Неліпа Д.В., М. Г. Орел; за ред. Г. П. Ситника. К. : ВПЦ "Київський університет", 2022. 243 с.

Додаткова література

1. Геополітичні та гео економічні зміни, формовані під впливом російської агресії, та оновлення місця України у світовому просторі / Наук. ред. В.Юрчишин. Київ, Центр Разумкова. 2022. 103 с.

2. Мосейко А.Г., Негодченко В.О. Актуальні проблеми публічного адміністрування вітчизняною сферою національної безпеки: Монографія. Дніпро: Дніпровський гуманітарний університет, 2021. 194 с.

3. Бондаренко К. В. Публічне адміністрування національно-безпековою сферою в Україні: теоретико-правові та організаційні засади : монографія. Київ : Фенікс, 2019. 406 с.

4. Данільян О. Г. Національна безпека України: структура та напрямки реалізації : монографія / О. Г. Данільян, О. П. Дзьобань, М. І. Панов. Харків : Фоліо, 2020. 285 с.

5. Методологія стратегічного планування в умовах глобальних загроз

національній безпеці та міжнародній стабільності: монограф. / Абрамов В. І., Запорожець Т. В., Марутян Р. Р. та ін.; за заг. ред. Л. М. Шипілової. Київ : НАДУ, 2018 . 232 с.

6. Публічне управління та адміністрування у сфері національної безпеки: (системні, політичні та економічні аспекти): словник-довідник / С. П. Завгородня, М. Г. Орел, Г. П. Ситник [уклад.] / за заг. ред. Д. В. Неліпи, Є. О. Романенка, Г. П. Ситника, Київ : Видавець Кравченко Я. О. 2020. 380 с.

Законодавчі та нормативні акти

1. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469- VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>

2. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 01.07.2010 р. № 2411-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>

3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 14.09.2020 р. №392/2020 URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>.

Електронні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

2. Офіційний сайт Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua>.

3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua>

4. Офіційний сайт національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

5. Офіційний сайт наукової бібліотеки імені М. Максимовича URL: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/iir/library/index.php>.

6. Аналітичні доповіді Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <https://niss.blikacii/analitichni-dopovidi>.